

Yttrande

Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet, Ds 2024:29 (S2024/02055)

Svenska kyrkans ingång i frågan

Svenska kyrkan arbetar och möter människor över hela landet. Över 300 000 kontakter till församlingar togs under 2023 för att få råd, stöd eller hjälp. Svenska kyrkan arbetar både individuellt med stöd och rådgivning samt med gemenskapsfrämjande och sociala insatser såsom öppna caféer, öppen förskola och arbetsträning för ett meningsfullt och existentiellt mer hållbart liv. I de diakonala verksamheterna finns lokal erfarenhet av kontakter med kommuners olika enheter, bland annat kring försörjningsstöd och arbetsmarknadsfrågor.

Svenska kyrkans synpunkter i sammanfattning

- Svenska kyrkan stöder förslaget ambition om en meningsfull vardag för fler som nu saknar sysselsättning och stöder viljeyttringen att föra människor närmare arbetsmarknaden.
- Svenska kyrkan lyfter fram behovet av att samverkan mellan olika aktörer underlättas och stöder att nya verktyg samt lagstiftning för detta skapas.
- Svenska kyrkan lyfter fram behovet av individanpassning av aktivitetskrav för att målsättningarna med kraven ska kunna uppfyllas, och ifrågasätter förutsättningen att kravet avser heltid. Svenska kyrkan stöder att aktiviteter hos andra aktörer koordineras inom den individuella aktivitetsplanen.
- Svenska kyrkan önskar en tydligare analys av konsekvenser för hushåll av olika sammansättning i samband med eventuellt avslag på ansökan om försörjningsstöd på grund av att individen inte följer aktivitetsplanen enligt de nya kraven.

Utveckling av Svenska kyrkans synpunkter

Förslag 7.3: Socialnämndens ansvar för att det finns tillgång till kommunala insatser som möter behovet av meningsfull heltidssysselsättning för vuxna personer som får försörjningsstöd.

Målsättningarna för aktivitetskravet sammanfattas i att aktiviteten ska vara meningsfull för individen och att meningsfullhet kan uppnås om det kan föra individen närmare

arbetsmarknad och egen försörjning eller är samhällsnyttig. Svenska kyrkan vill betona att dessa tre (dvs. meningsfullhet, att närma individen till egen försörjning samt samhällsnytta) inte alltid kommer att kunna sammanfalla, vilket också diskuteras i utredningen (7.1.1 *Övergripande utmaningar, Aktiviteterna ska vara meningsfull och på heltid, s. 98*). Bland de som uppbär försörjningsstöd finns en grupp sårbara individer där meningsfull sysselsättning kan skapas men inte nödvändigtvis går att kombinera med de andra målsättningarna. Samhällsnyttan bör dock betraktas ur ett holistiskt perspektiv. Med en helhetssyn på människans liv kan en tillvaro närmare stabilitet, möjlighet till socialt liv och bättre hälsa (fysisk och existentiell) ses som stor nytta för samhället.

Förslag inom 7.12 Samverkan och informationsöverföring

Erfarenheter från rådgivning i Svenska kyrkans församlingar visar att svårigheter uppstår vid bristande dialog och informationsöverföring mellan myndigheter, instanser och aktörer som tar beslut för individer i behov av försörjningsstöd. Detta försvårar planering och motivering för en väg ut ur bidragsberoende. Svenska kyrkan välkomnar förslagen angående samverkan samt de tydliga formuleringar utredningen använder för att lyfta denna fråga.

Behov av fokus på individuella lösningar – förslag 7.3 (specifikt angående heltid) samt 7.6.1

Svenska kyrkan ställer sig frågande till att aktivitetskravet ska gälla heltid, ett krav som framgår såväl av uppdraget som i förslag 7.3. Svenska kyrkan vill betona att en del av de individer i behov av försörjningsstöd som ej är inskrivna vid Arbetsförmedlingen av olika orsaker kan ha en låg arbetsförmåga och kan ha saknat fungerande sysselsättning under en längre tid. Ett heltidskrav kan i värsta fall omöjliggöra att delta i stället för att föra individen närmare meningsfull sysselsättning, speciellt så länge förmågan inte är fullt utredd. Svenska kyrkan ser positivt på utredningens tydlighet kring att individers andra aktiviteter såsom vård, aktiviteter med arbetsförmedling, rehabilitering, rådgivning ska räknas in i heltidskravet (förslag 7.6.1). Även detta ställer höga krav på arbetet med individuella planer och flexibilitet.

Konsekvenser vid avslag (10.5 och 10.8)

Svenska kyrkan önskar en tydligare analys av situationer som kan uppstå vid eventuella avslag på ansökan om försörjningsstöd till följd av införande av aktivitetskrav. Bland annat behövs en tydlig diskussion om följder för barn i hushållet när det gäller risk för vräkning samt risker med längre perioder med försörjningsstöd endast på akuthjälpsnivå. En bevakning bör ske kring om antal avslag ökar, vilka detta drabbar samt orsaker till att de individuella aktivitetsplanerna bryts, om detta är orsaken till avslag.

Flera stora förändringar inom socialförsäkringssystemen

Svenska kyrkan noterar de många och delvis omfattande förändringar inom socialförsäkringssystemen som utreds och bereds, bland annat med utredningarna *En ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för nyanlända och icke-medborgare* (dir. 2023:149) och *Utredningen om drivkrafter och möjligheter i*

försörjningsstödet (dir. 2023:70). Ny socialtjänstlag träder dessutom i kraft i sommar. De sammantagna konsekvenserna av dessa förändringar är svåröverblickbara, både på individ- och samhällsnivå. Svenska kyrkan kommer följa utvecklingen av utredningarnas sammantagna förslag, liksom praxis i människors vardag.

Uppsala 29 januari 2025

På kyrkostyrelsens vägnar

Martin Modéus
Ärkebiskop, ordförande

Karin Sarja
Avdelningschef